

BCU Cluj / Central University Library Cluj

1934. X. 11. :: XXIII. évf. 29 sz. :: 20 lei

TARTALOM:

ulescu. — Európa irodalmi csemegéje Mária királyné újabb könyve. — Zaharov, a tömeghalál szállítója, lek helyéről irányítja milliók sorsát. — Dobra kerül egendás Eszterházy vagy. — Janovits az oradeai házarc kulisszái mögött. — Kirugni! Sajtógangerek molesztálják Arad—Timișoara közönségét. — rdon, hogy közbeszólunk... A timisoarai lövegészével töltdta meg az igazságot. — Exisztenciák lórog az aradi játékbarlang rulettasztalán. — Fókantor mier az orth. zsidótemplomban. — Minden ut odaet... — Segítség! Egy közveszélyes gyomorbeteg és savtultengéssel lenyegeti embertársait. — íról beszélnek, — amiről hallgatnak. — Mozi. Stb.

I. Schutz

posztóaru-
nagykeres-
kedés.

A R A D,
Bulev. Regina Mar

**Egészen
röviden:**

az

Erdélyi Élet

a legjobb,

a legrégebb,

a legmagyarabb,

BCU Cluj / Central University Library Cluj

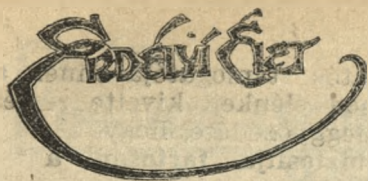
a legérdekesebb,

a legmegbízhatóbb

romániai magyar-

nyelvű riportlap!

Olvassa és terjessze!

XXIII. ÉVF. 29. SZ.
1934 OCT. 11.

FŐSZERKESZTŐ:
GELLER ÖDÖN

Fényképes igazolványokkal ellátott tudósítók és kiadói hivatali megbízottak: Bucureşti, Cluj, Timişoara, Oradea, Braşov, Satu-Mare, Tg-Mures

Titulescu

(A r a d.) A hír, hogy Titulescu nem vesz részt az újjáalakított Tatarescu-kormányban, érthető feltűnést keltett a nemzetközi diplomáciában és őszinte sajnálkozást váltott ki minden békebarátból. Olyan jelentés is érkezett, hogy Titulescu végérvényesen visszavonul a politikától. Most azonban már nincsen baj:

a Titulescu-válság elsímult,

az új kormányban ugyancsak Titulescu a külpolitika intézője.

Bizonyára súlyos okai lehettek a munk kedvelő és temperamentumos államférfiúnak, hogy erre a már visszavont elhatározásra szánta magát. Hogy mik voltak az igazi okok, arról nem szól a krónika és hiába való munka lenne kombinációkba bocsátkozni. Annyi bizonyos, hogy

Titulescu visszavonulása érzékeny veszteséget jelentett volna nemzetközi viszonylatban,

Románia számára pedig pótolhatatlan lett volna a hiány. Titulescu tekintélye folyton emelkedőben van és ezzel Románia jelentősége is emelkedik a genfi internacionális fórum előtt.

Mint diplomata kitűnik politikai koncepciójának tisztaságával és félreérthetlenségével. Tántoríthatatlanul kitart a megkötött szövetségek és szerződések mellett. Egyike a kisantant megalapítóinak és a szövetségi barátság kimélyítőinek. Titulescu programja mindig ez volt: béke a szerződések alapján és minden cselekedete ezt a programot szolgálta.

Tiszta és félreérthetetlen maradt a politikája a legválságosabb időkben is.

Hatástalanul pattant le róla Németország minden csábító kísérlete, mert nincs érzéke a kalandor-politika iránt. Az a politika, amelyet Románia a külügyminiszter irányítása mellett folytatott, abból állt, hogy megtartsa és fejlessze mindazt, amit megszerzett. A hatalmak koncert-

jében Franciaország volt hathatós támogatója ennek a politikai koncepciónak. Titulescu élénken kivette részét a genfi munkából, mert az a meggyőződése, hogy
csakis a genfi intézmény biztosítja tartósan a békét.

Titulescu, teljes nevén Dr. juris Titulescu Miklós tanár, most 51 éves. A doktori diplomát a Sorbonne-on szerezte. Még csak 22 éves volt, amikor a jassyi egyetemhez a polgári jog tanárává kinevezték. Négy évvel később áthelyezték a bucureştii egyetemre. Politikai pályáját 29 éves korában mint kamarai képviselő 1912-ben kezdte meg. Öt évvel később első ízben volt miniszter. Ekkor a pénzügyi tárcát töltötte be. Attól kezdve hihetetlenül gyorsan ivelt fölfelé a karriérje. A béketárgyalásokon mint Románia delegátusa vett részt. 1920-tól 1922-ig megint pénzügyminiszter volt, azután mint londoni követ diplomáciai szolgálatba lépett és egyuttal ő képviselte Romániát a Népszövetségnél kevés megszakításokkal egészen a legutóbbi napokig.

Titulescu 44 éves volt, amikor 1927-ben Bratianu Jonel kormányában külügyminiszter lett. Akkor már nemzetközi tekintélynek örvendő diplomata volt. Egy évvel később lemondott és visszavonult a londoni követségi palotába, de azért mégis ő volt Románia külpolitikájának szellemi irányítója. Londoni követsége alatt többször kapott megbízatást kormányalakításra, kísérletei azonban mindig hajótörést szenvedtek. A diplomata nem tudott beleilleszkedni a bucureştii politikai légkörbe.

Titulescu vezette mint elnök 1930-ban és 1931-ben a Népszövetség őszi ülészakát. 1932 október óta megint külügyminiszter és ebben a pozíciójában megmaradt a változó kormányokban egészen Duca meggyilkolásáig, 1933 novemberéig. Amikor az Anghelescu-kormányt Tatarescu kabinetje váltotta fel, a külügyek vezetését megint Titulescu vette át és vezette mostanig és vezetni fogja tovább is, mert nem vonulhat vissza a magánéletbe az a diplomata, aki hazája helyzetét a nemzetközi fórumon megszilárdította.

Mit hozott eddig Aradnak a

Goldchmidt-bank hagyományos
szerencséseje!

Az első ötmillió **s prémiumot,**
Egy Hatszázezer leies főnyereményt,
Egy Százötvenezer leies főnyereményt és legutóbb
Egy Egymillió leies főnyereményt!

Összesen: Huszmillióegyszázezer lel nyercménynt il-
zetett ki eddig.

Ügyeljen a sorsjegy hátlapján levő aláírásra!

Európa irodalmi csemegéje

Mária királyné legújabb könyve

Bucuresti.) Amikor Európa koronás asszonyainak legérdekesebbje, a költői tehetséggel megáldott Carmen Sylva elköltözött az élők sorából, a román trónon utódjaként más író nő kö-

vette: unokanővére, az angol hercegi családból származó Mária királyné. Amíg az uralkodás gondjait megosztotta néhai Ferdinand királlyal, ritkábban jelentek meg

könyvei. Most azonban özvegysége idején inkább ráér irodalmi működést kifejezni.

Mária királynő részletesen megírta emlékiratait, amelyek nemrég az amerikai Saturday Evening Postban jelentek meg.

Az első kötet, amely a házasságkötésig tart. Londonban most jelent meg. Sokan kapva-kapnak majd a könyvön, mert szokatlan, hogy élő fejedelem-asszonyok kiadják emlékirataikat.

Mária királynő memoriájának első kötete a gyerekkorát és bakfiskorát öleli fel. Még bakfis volt, amikor 1893-ban nőül ment Ferdinand királyi herceghez, aki akkor a román trón várományosa volt. Gyermekkorát az angliai Kent-grófságban levő Eastwell Park-kastélyban töltötte el. Apja, Alfréd edinburghi herceg, második fia volt Viktória angol királynőnek. Néhány évig mint tengerész, Malta-szigetén teljesített szolgálatot, ahová elvitte magával a családját. Később Szász-Coburg-Gotha uralkodó lett. Mária hercegnő édesanyja, II. Sándor orosz cárléánya volt. Tehát

közeli rokonságban állt Európának majdnem valamennyi uralkodó családjával,

ami kitűnik abból, hogy könyvében egymásután emlékezik meg fejedelmi nagyszüleiről, nagynénjeiről és nagybácsijairól. A királynő-nagymama (Viktória) az osborni park utjain kocsikáztatja meg unokáját. A cári nagypapa volt a jobbágyfelszabadító II. Sándor, de az unoka erről nem vett tudomást, amikor a nagyapa Zarskoje Seloban csókkal küldi éjszakai pihenésre. „Sasa bácsi” (a későbbi III. Sándor cár) a kisleány számára nem volt a tragi-

kummáverte zsarnok, hanem a rémkedves és nagyon vidám nagybácsi. Már Vilmos kuzinnal, a német császárral kevésbé rokonszenvezett, ellenben nagyon kedvelte az angol kuzint, György herceget, a mostani angol királyt. Az elragadóan kedves kicsiny hercegnő (a fényképei után ítélve nem is lehetett más) az európai fejedelmi családok tagjaiban nem látott mást, mint egyrészt szeretetreméltóan kedves, másrészt kínosan nem rokonszenves bácsikat és néniket. Hogy ezek az emberek hatalmas nemzeteket és ezek sorsát reprezentálják, az nem nagyon jut kifejezésre a könyvben. Talán fel sem tűnt ez a kissé vásott hercegisasszonykának.

Noha Mária királynő könyvéből nem sokat tudunk Európa nemzeteiről, amelyeket a mult század végén uralkodók lassan, de vonzóan fényes ünnepek között vezettek a biztos katasztrófa felé, az emlékiratok néhány lapja mégis élénk reflektorfényben mutat be néhány történelmi jelentőségű személyiséget. A vidám és csintalan hercegisasszonynak fontosabb volt, hogy Berti bácsi eltréfált vele, mint az, hogy később mint VII. Edvárd angol király létrehozta az entente-cordialet. Érdekes képet rajzol a nagymamáról, Victoria angol királynőről, aki mindig királynő volt, merev és méltóságteljes és mint ilyen királynő egyuttal Európa nagymamája is volt. Talán az egész könyvben ez a legérdekesebb és legélvezetesebb rész.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Zaharov,

a tömegkálál szállítója, rejtékhelyéről irányítja milliók sorsát. Politikai hatalmasságok aranyborju Imádata a balincourt-i kastélyban

(Páris.) Negyedévenként legalább egyszer holthírét költik Sir Zaharov Bazilnak. Egy évvel ezelőtt, éppen igen komolyra fordult a hírhedt ember állapota. Sir Bazil, a sötétség embere, a gyors tömegkálál

szállítója, az utóbbi ötven esztendő legnagyobb fegyvercsempésze, a világ egyik leggazdagabb embere, akinek vagyonát 18 milliárd frankra becsülik, érezte is, hogy közeledik a vég. Mielőtt elment volna, elakarta tüntetni kalandoréletének látható nyomait. Minden iratot, amely őt és a vele összeköttetésben álló hatalmasságokat, minisztereket kompromittálhatott volna, elégette az Avenue Hochon levő palotájában. Az égő papirok kiestek a kandelából és a szőnyeg égni kezdett. A tűzoltóság kivonult ugyan, de már nem akadt dolga, mert a tüzet maga Sir Bazil oltotta el. Talán

ez volt az egyetlen tűz, amelyet világléteben eloltott.
Mindenkor tüzet szított, ott, ahol keresni akart.

Sir Bazil megint egészséges lett és eszébe se jut a halál, amelynek, hogy úgy mondjuk, udvari szállítója. Most a napokban lesz 85 éves ez a fiatal aggastyán. Igazán szerencsése van ennek az embernek. Amikor Poincaré évtizedekkel ezelőtt még lelkes politikus volt, telve idealizmussal és emberszretettel, a parlament folyósóin sétálva így szólt egyszer barátaihoz:

— *Ha egyszer miniszterelnök leszek, Zaharov Bazilt huszon-négy órán belül kivégeztem.*

A lelkes és idealista Poincaré miniszterelnök lett. Három hét múlva személyesen adta át Zaharovnak a becsületrend nagykeresztjét.

Voltaképen ki ez az ember, aki országokon uralodik, halálbüntetést kitüntetéssé változtat és ha kedve tartja, államfővel ebédel? Lehet, hogy Görögországban született, de az is lehetséges, hogy Törökországban. Életének ezt a részét homály fedi. Ismeretes azonban életének az a két szakasza, amely a hatalomhoz való felemelkedést segítette elő. Van annak több mint ötven éve, hogy Athénben csavargott. Nem volt pénze. Bazilnak volt egy gazdag nagybácsija. Ettől jókora összeget lopott és meglépett Londonba. Volt pénze, szőke feje és lenyűgözően szép szeme, aminek az angol nők nem tudtak ellentállni. Ebből azonban nem tudott megélni. A nők elvitték a lopott pénznek megmaradt részét és a fiatalember kénytelen volt alárendelt állást vállalni a Vickers műveknél, Anglia legnagyobb fegyvergyáránál. Egy szép napon bekopogtatott az igazgatói irodába és merész tervet adott elő. Küldjék el őt, a jelentéktelen hivatalnokot Spanyolországba és kötelezi magát, hogy a Vickers művek részére néhány százmillió peseta értékű fegyverrendelést szerez. Az ajánlat először mosolyt és kételkedést váltott ki. Miután azonban a fiatalember fanatikusan kitarzott, végül mégis elhatározták, hogy kiküldik Spanyolországba. Zaharov elutazott. Mindössze néhány napig maradt távol és hatalmas megrendeléssel jött vissza. Miként sikerült neki az első trükk? Ez a magyarázata.

Del Pilar Mária, Villa Franca hercegnője és Bourbon hercegnő — mint azt már minden lap megírta — szenvedélyesen beleszeretett a megvesztegetően szép fiatalemberbe. A hercegnő magasrangu összekötetései révén a kisjavadalmu hivatalnok bejutott a spanyol hadügy-miniszterhez, együtt ebédel a miniszterelnökkel és kegyeskedett Spanyolország részére nagyobb fegyverszállítmányt kilátásba helyezni.

Igy kezdődött Sir Bazil Zaharov fényes karrierje. és azóta ahányszor az utóbbi ötven év alatt fegyverszállítási botrányral kapcsolatban kormánykrízis tört ki bárhol, mindig emlegették Zaharovot, mint akinek része van a panamában. Ez azonban csöppet sem zavarta, noha a reklámnak ez a módja nem volt inyére. Valahol a Balkánon nyugtalanokdakt?... Néhány hónap múlva kiderült, hogy Zaharov keverte a kártyákat. Angol kormánykörökben nagy az izgalom. Zaharov jelentése szerint Németország husz új hadihajót épít. (Ez háboru előtt volt). Anglia rögtön huszonöt csatahajót épít. Franciaország sem maradhat el és harmincat épít. A hadiipar végre megkapta a régen várt nagyszerű üzletet. Zaharov milliói pedig szaporodtak.

Mik voltak a fegyverei? Diplomáciai epizód és hamis hír. Mindketőt megszerzi magának. A hamis híreket úgy terjeszti, hogy saját lapjai és távirítói irodái vannak. A kampányt addig folytatják ezek a szer-vek, amíg meg van az eredmény. Amikor hetekkel ezelőtt Washington-

ban összeült a felszerelési botrányokat kivizsgáló bizottság és tüzetesen átnézte a rendelkezésre álló anyagot, mindenütt egyetlen név ötlött a szemébe: Zaharov neve. Mindegy, hogy angol, kínai, francia vagy amerikai felszerelési műről van szó, végeredményben valamennyi egyetlen ember zsebében van: Zaharov nagyrészvényes zsebében.

Bizonyára hírből sem hallották ezt a nevet: Balincourt. Kicsiny falu néhány száz lakossal. Barátságos völgyben fekszik. Ebben a faluban egy kastély van, amelyben hatalmas kutyafalka vigyáz és csahol. A kastély tulajdonosa Sir Zaharov Bazil. Ezt a kastélyt választotta ki magának állandó székhelyéül. Csak igen ritkán hagyja el. Néha látni lehet Montecarloban a fűvészkertben, mert Zaharovnak érzékeny a szíve és nagyon szereti a virágokat. Ideig-óráig párisi palotájában is tartózkodik. Az év legnagyobb részét azonban Balincourtban tölti. Most már senkit sem látogat meg. De őt annál többen. A világ hatalmasságai jelennek meg audiencián Zaharovnál. És Balincourt, ez a kicsiny, ártatlan falu így lett a világ fővárosa.

Zaharov egyedül él. Kivüle még egy igen titokzatos nő él a kastélyban. Legalább ötven éves. Zaharov azt mondja, hogy az unokanővére. Valószínűbb, hogy a törvénytelen lánya. A legfantasztikusabb és szinte hihetetlen a dologban, hogy

ez a nő szegénységi fogadalmat tett.

Ruházata sokkalta szegényesebb, mint a házicselédé. Ott él még a krózus mellett a titkár: egy mosolygó arcú fiatalember, aki elkíséri urát autójaira. Sétálni is szokott Zaharov, de most már ritkábban, mert lábai kezdenek megmerevedni. Ha néhanapján mégis gyalogsétára indul, két hatalmas fickó követi. Akár egy amerikai gangster-filmben. Ezek a testőrei. A kastélyt ezenkívül még hat különös alak őrzi: hat óriási hindu. Egyetlen szó sem értenek franciául és Ciggy semmit sem tudnak meg, következőképpen nem is árulhatnak el semmit. Alattomos fickóknak látszanak, akikne láttára elszaladnak a falusi gyerekek.

A falusiak elbeszélése szerint Zaharov falusi birtokos csendes életét éli. Este korán térnek nyugogóra a kastély lakói. Csak a hinduk virrasztanak és a gazdájuk nem alszik. Messziről látni lehet ablakában a világosságot. Ilyenkor számol: ennyi hadihajó, ágyu, repülőgépelhárító ágyu és tengeralattjáró szükséges. Vagy a térképet bujja és azt nézi, hol szervezzen egy kis forradalmat? Késő éjjel aztán megjelenik az ablakban. Kihajol és belenéz az éjszakába. Sokszor egészen hajnalig tartózkodik az ablakban. Vajjon mit lát ilyenkor ez a titokzatos ember? Látja-e a halottakat, akiket az ő szerszámjai öltek meg? Vagy hallja az özvegyek és árvák sirását, a sebesültek jajveszékését? Vagy talán új üzletet törí a fejét?...

— A „REGGEL” —

kiadóhivatala fokozottabban óhajtja t. olvasótáborának érdekeit szolgálni, ezért kéri, hogy

ha valaki előfizetni akar,

ha valakinek címváltozása van,

ha nem kapja a lapot,

ha a kézbesítő körül panasza van:

forduljon rögtön a „Reggel” kiadóhiv.-jához. Str. M. Nicora 1.

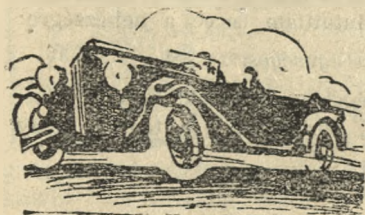

**Abban a pillanatban, ha
Hitlerékhez csatlakozunk:**

Finis Austriae

**mondotta egy diplomáciai jelzésű
auto utasa a Dácia-kávéházban**

(Arad). Néhány nappal ezelőtt egy diplomáciai jelzésű pompás Buick kocsit robogott keresztül a városon. Néhány percre megállt a Dácia-kávéház előtt, hogy utasai kissé megpihenjenek és reggelizzenek.

Rövidesen megtudtuk, hogy a kocsit Bukarestből jött s előreláthatólag meg sem áll Bécsig. Utasai: a bucurești követség néhány tagja. A rendelkezésükre álló néhány percet sietve felhasználtuk arra, hogy megszólaltassuk előkelő vendégeinket az ausztriai eseményekkel kapcsolatban,

különös tekintettel a Hitler-féle Anschluss tervvel kapcsolatban.

Informátorunk — magas, elegáns, javakorabeli férfi, nagyon élénk, fekete gombszemekkel, üdítő tiroli akcentussal, készséggel válaszol kérdéseinkre:

— Fogalmazzuk egy mondatba a sok és sokféle választ:

abban a percben, ha Hitlerékhez csatlakozunk: Finis Austriae.

Igen, kész nemzeti szerencsétlenség. Hogy miért? Ugyan csak egy okot említek: biztos, hogy ez esetben összes szomszédainknak eszükbe fog jutni — délről, északról, nyugatról — egy kis érdeklődés Ausztria területére iránt, ez pedig az össznemzetségnek — Hitlerék Anschluss-érvéneke is — jelentős kára lenne. Egyébként is, meg kell érteni, hogy az ő erőszakos politikai módszerük nekünk, általában és részleteiben is: *vadidegen!* Nem, most nem is az antiszemitizmusra gondolok, hanem például csak arra a gesztusra, ahogyan az egyes német tartományokat elsöpörték. A mi ideáink és motivumaink merőben mások: azt hiszi, Tirol vagy Vorarlberg, vagy bármelyik más provincia hagyná magát szó nélkül lenyelni? Nem, ezt a centralizációt Ausztria nem tűrné el, hiszen a tiroli inkább halomra öldöstetné magát, mintsem elviselje, hogy máról holnapra kitöröljék a történelemből...

— Tehát elég erősnek érzik magukat, hogy ellen tudjanak állni?

— Hát Istenem — vonja fel vállát informátorunk — biztos, hogy mindent megteszünk az ország békéjének megvédelmezésére, de az is biztos, hogy Hitlerék hallatlanul nagy összegeket költenek osztrák propagandára s további áldozatokra is készek. Ausztria ezzel a védekezés-

---

Hirdetmény! Értesítjük összes t. hitelezőinket, hogy a mezőgazdasági és városi adósságok rendezéséről szóló és a Monitorul Oficial 1934. április 7-iki 83 számában megjelent törvény 52. paragrafusa értelmében, hitelezőinknek 1934. július 18 án felajánlott egyezségeket összes hitelezőink többsége elfogadta és ennek folytán életbe lép. Arad, 1934. október 6. Arad-Csanádi Gazdasági Takarékpénztár r. t.

sel most élet-halál harcát vivja s harcban mindig fatalistának kell lenni. Amit boldogult Dollfuss kancellár csinált:

*valóságos zsenialitás volt keserves életkörülményeink között...
de ki tudja, ki látja, mi minden jöhet még?*

AUSZTRIA NÉPESSÉGE NEM EGYSÉGES

Ülünk... hallgatunk; nagyon szimpatikus ebben az izzó nacionalistában, a Vaterländische Frontnak ebben a vasemberében ez a józan-ság, ez a tisztánlátás, ez az őszinteség.

— Az alapvető okot, amiért Ausztriában kormányozni olyan komplikált — folytatja — tulajdonképpen nem is ismeri a világ! Nemrégén egy társaságban egyetlen mondattal rámutattam eerre a nehézségre:

Ausztria népessége nem egységes.

Természetesen nem a nálunk élő kisebbségekre gondolok, akik már létszámuk miatt sem jelentenek problémát, hanem arra a tényre, hogy maga az osztrák nép nem homogén:

„eine komplizierte Bevölkerung”.

Itt vannak például nyugaton a tiroliak, a konzervatív és önérzétes tiroli parasztok, akiknek mindig meg volt a saját történelmük, saját szabadságuk. Ezek ma is együtt dolgoznak a nemességgel, az intelligenciával — megteremtik a maguk demokráciáját, a maguk kormányát — de ebben aztán bíznak és hagyják nyugodtan dolgozni. Nem így azonban az alsó-felsőausztriai részek, ahol a nép sohasem élvezett igazi jogokat s így politikai iskolázottsága, tapasztalata, ítélőképessége sincs 918—919-ben rögtön kipattant a két néplelek különbsége: az alsó és felsőausztriaiak automatikusan átvették a rossz, a helytelen francia forradalmi demokráciát s azóta is állandóan kísérleteket tesznek a kormány munkáját megbontani — a különféle titkos Landbundok révén, amelyek között különösen a steiermarki Landbund a képviselője ennek a helytelen politikai felfogásnak. Salzburg tartományt — a maga külön püspöki uralmával, a „görbe bot” alatti lakosságot, emlitenem sem kell, ennyiből is meg lehet itélni, milyen gát és akadály számunkra ez a népfaj-diszharmonia, amelyről a külföldnek fogalma sincs, sőt váltig irigyelnek bennünket, hogy a mai kormányzás legnagyobb nehézségét, a kisebbségi kérdést, nem ismerjük.

A mai osztrák alkotmányt — sajnos — olyan papiremberek, olyan professzoros teoretisták csinálták, akik nem is álmodtak erről az ellentétes néppszichológiáról... s ehhez még a békeszerződés szörnyű aránytalansága: hogy hat-hét millió osztrákból egyharmadnyi lakos Bécsre esik! Törpe testhez — óriási fej!

— Mi rosszat mondjak még, ha ez se elég?... — bucsuzik mosolyogva informátorunk — s int a soffórnek, aki már „Reisefertig” ül a volán mellett. Néhány pillanat múlva már a vasut felé robot a remek autó lebilincselően kellemes, okos utasával...

B É L Y E G Z Ő K E T

olcsón, jól és azonnal készít **S T A M P A** bélyegzőgyár Arad, a főpostával szemben

Dobra kerül

a legendás Eszterházy vagyon

(Budapest.) A napokban kerülnek árverésre a híres devecseri kastélyban Eszterházy Tamás gróf vagyont érő gyűjteményei.

Eszterházy Tamás gróf, a kedves és életvidám magyar gavallér, híres történelmi név viselője szomorú szenzáció középpontjában áll, tehát, világszerte ismert devecseri gyűjteményei dobra kerülnek. Magyar arisztokrata-tragédia az 1934-es válságos esztendőben. A ragyogó termekben, ahol a fényes innepségek zajlottak le és ahol előkelőségek adtak egymásnak találkozót, most egészen más társaság fog összegyűlni. A gróf hitelezői már nem hajlandók tovább várni. Elsősorban bécsi pénzemberek siettetik az árverést. Nem kevesebb mint 350 ezer pengő a követelésük.

A kastélyt és egyéb vagyontárgyakat már régen lefoglalták. De a kastélyban még mesés értéket reprezentáló kincsek vannak.

Valóságos muzeum ez a kastély a száz termékével.

A kastély körül mintegy 13 ezer holdnyi birtok és ha hozzávesszük az állatállományt, hát olyan vagyonkomplexum áll elő amely százszorta túlhaladja az adósságokat. Tudni kell azonban, hogy

Eszterházy Tamás gróf nagy adóssága körülbelül négy és félmillió pengőt tesz ki.

A főhitelezők egy budapesti nagybank és Pápa város takarékpénztára. Ezek sokkal türelmesebbek, mint a többi hitelező. A gróf birtoka, amely nem hitbizomány, a mezőgazdasági moratorium rendelkezései alapján mentesítve voltak az árverés alól mindaddig, amíg a veszprémi törvényszék ezt a védelmet fel nem oldotta, mert a gróf nem tudta igazolni jóhiszeműségét, amennyiben a kölcsönök kamatait sem fizette. Mellékesen megjegyezve egy nagybanknak még 350 ezer font sterlinggel is tartozik.

A grófi család mindig nagy súlyt helyezett arra, hogy a kastélyban régiségeket és műkincseket halmozzon fel. Ezt nagyon jól tudják a külföldi mügyűjtők és régiség-

Arad előkelő közönsége

GH. ILICA

cipőszalonjában, str. Románului (Bohus-p.) szerzi be cipőszükségletét
Orvosi rendeletre gyógycipők, betétek, lúdtalp, bokasüllyedés és talp-süllyedés ellen
nagyon olcsó árban készülnek.

kereskedők. Számítani lehet tehát rá, hogy a külföldről szakértők fognak seregleni Devecserbe abban a reményben, hogy olcsón jutnak értékes kincsekhez. A kastély minden terme egyéni izléssel van berendezve. Hogy milyen értéket képviselhetnek az antik butorok, az kívülálik abból, hogy

a legutolsó szerzemények Mária Terézia idejéből származnak. A legtöbb butordarab ébenfából készült arany, ezüst és elefántcsont berakásokkal.

Két hálószoba hü utánzata a versaillesi kastély hálószobájának.

A devecseri kastély egyik legértékesebb kincse az antik óragyűjtemény, amelyet az Eszterházyak a 15. században vásároltak darabonként. Vannak ott színültig töltött kincsesládák is, amelyeket a középkori várurak tartottak. Csodálatos a porcellánkolekció, amely 174 darabból áll. Valamennyi Alt-Wien és meisszeni darab. Különlöleges gyűjtemény az antik lámpák gyűjteménye, amely lámpákon kívül gyertyatartókat és kizilámpásokat is tartalmaz, amelyeket a középkorban vadászatok alkalmával használtak. A kastély egyik szárnyában sok zongora áll. Csak egyetlen teremben például 12 spinét látható.

A kastélyban van többek között több ezer kötetből álló könyvtár, A legértékesebb a régi bibliák gyűjteménye. Minden szobában természetesen drága perzsa vagy smirna-szőnyeg található. A török hódoltság idejéből származó ima-szőnyegek és mesés értéket képviselnek. Maga ez a berendezés több millió pengőt ér.

A kikiáltási ár mindössze 300 ezer pengő.

Hatalmas értéket jelent a pincékben felhalmozott ősrégi borok készlete. El fogják árverezni a lovakat, teheneket, juhokat és sertéseket. Az igavonó állatokat november 15.-ig nem lehet elárverezni, mert a törvény nem engedi. Ezek az állatok ugyanis a földeken dolgoznak. És a munkát nem szabad elhanyagolni, mert 13 ezer hold grófi birtok Magyarország legjobban termő földjei közé tartozik.

**Mindennemű könyv-
kötészeti munkát vállalok a legolcsóbb árban, iz-
léses, díszes és praktikus
kivitelben**

A. Mihailovicu

Arad, Kultur-palota

az oradeai színházharc kuliszái mögött

(Oradea.) Az itteni városi színházért még mindig folyik a harc. Már-már úgy volt, hogy Parlagi Lajos, a tavalyi direktor kibukik és helyét Ihász Aladár és Fekete Mihály foglalják el. Ez a megoldás azonban az utolsó pillanatban meghiúsult és most még mindig bizonytalan a színház sorsa.

Oradeai tudósítónk autentikus helyről szerzett értesülései élénken világítanak rá arra a harcra, amely nem a nyilvánosság előtt, hanem a kulisszák mögött folyik a színház bérletéért. Kiderült, hogy

a Parlagi ellen indított kampányt voltaképpen dr. Janovics Jenő volt cluji színigazgató irányítja

és mindazok, akik a nyilvánosság előtt szerepelnek, nem egyebek, mint a levitézlett Janovics strómannjai.

Nézzük csak, hogyan is áll a helyzet az oradeai színház-ironton? A színház bérletéért Parlagi Lajos pályázott, aki tavaly is igazgató volt. Parlagi voltaképpen a Thália R. T. exponense. Ez a társaság volt az, amely kifizette Janovics adósságait, levakarta az erdélyi színészet testéről Janovicsot és ragyogóan végződött szezonnal megmutatta, hogy új ambícióval és vállalkozói készséggel lehet még Erdélyben színházat csinálni. No már most Oradeán megtörtént, hogy a színházi mozit a város elkülönítette a színházról és bérbeadta Halmay Lajosnak, Janovics volt titkáranak, aki

természetesen csak névleg bérlője a mozinak

az igazi bérlő Incze Sándor, aki Janovics legbizalmasabb

Megérkeztek az őszi divatujdonságaink!

Női szövet és selyem különlegességek!

**fémszálás, celofános, angora-
és duvetin szövetekben!**

Férfiszövetekben óriási választék!

Serilana

Gyári lerakat!

Minorita-palota

Gyári árak!

embere. Ez egy. Magáért a színházért senki más nem pályázott, mint Ihász Aladár, aki Fekete Mihállyal társulva az elmúlt szezonban szinigazgató volt Timișoarán. Ihász Aladár pedig Janovics Jenő sógora. A dolog pikantériája, hogy esetleges Ihász—Fekete oradeai színháznak Janovics Jenő és Janovicsné-Poór Lili lesznek a főerőségei. Nagyszerűen elrendezte a szerepékét Janovics, aki ézidőszerint Budapesten filmezik.

Igy akarta egy csapással visszaszerezni elvesztett pozícióját Erdélyben és ütni egy nagyot ellenségein, a Thália R. T.-on, amely kifizette adósságait.

Erdély színészete megkönnyebbülten fellelegzett, amikor megszabadult Janovicstól, akinek oroszlánrészre van abban, hogy az erdélyi színészet lezüllött, aki mohó éhségében egymaga akarta igazgatni Erdély összes színházait egyetlen társulattal, de legalább rosszul fizetett társulattal. Az erdélyi színészek, de Erdély magyarsága is hálás lehet a Thália R. T.-nak, hogy végre megszabadította Janovics Jenőtől, ettől a kétszínű embertől, aki egzisztenciákon gázolt keresztül, csak hogy egy kis haszonhoz jusson. Az oradeai közönség bizonyára nem fogja örömmel fogadni a visszatérő „honmentőt”, aki két évvel ezelőtt ugyanugy végezte a szezon, mint a legutolsó faluzó vándor-társulat ugynevezett igazgatója. A Janovics Jenők maradjanak ott, ahová megérdemelten kerültek.

BÁNÁTI BANKEGYESÜLET R.-T.

Hirdetmény

Van szerencsénk igen tisztelt hitelezőink tudomására hozni, hogy a mezőgazdasági és városi adósságok rendezéséről szóló törvény 52-ik cikke alapján tett egyezségi ajánlatunkhoz a követelések többségét képviselő hitelezőinek hozzájárultak, miért is ezen egyezés a törvény értelmében az összes hitelezőikre kötelezővé vált.

Arad—Timișoara, 1934. október 5.

Az Igazgatóság.

Az alulírott felügyelőbizottság ezennel igazolja, hogy a mai napig aláírt 3686 nyilatkozat alapján megállapította, hogy a hitelezők többsége a Bánáti Bankegyesület R.-T. igazgatósága által felajánlott egyezséget elfogadta.

Arad—Timișoara, 1934. október 5.

Dr. Adalbert Engels
s. k. elnök.

Andreas Krämer
s. k.

Carl Novotny s. k.
expert-contabil — hiteles könyvszakértő

Kirugni!

Sajtógangszterek molesztálják Arad—Timișoara közönségét

(Timișoara.) Az utóbbi időben Arad és Timișoara valóságos Mekkája lett az álhirlapíróknak és zsaroló álhirlapíróknak. Soha meg nem jelenő könyvekre és lapokra gyűjtenek előfizetőket és a pénzt bezsebelve szépen odébbálnak, hogy néhány hónap múlva újból szerencsétlenség e városokat és az „**El kell hallgatnom**” című esetleg talán mégis valamikor megjelenő zsari-lap számára kivágjanak néhány százast a jóhiszemű és leterrorizált emberekből. Ezek ellen a sajtóbanditák ellen még csak lehet valahogy védekezni, ha az áldozatok nem ijednek meg és kirugják őket.

De vannak sokkal veszedelmesebb példányok:

a sajtó-gangszterek.

Oh, ezek nem gyűjtenek előfizetőket és nem vesznek fel hirdetési pausálékot soha meg nem jelenő vagy alkalomadtán megjelenő lapokra, hanem egész egyszerűen kiadják magukat meglévő tekintélyes sajtóvállalatok megbízottainak és mint ilyenek, taglózzák le a kiszemelt áldozatokat. Rendszerint olyanokat tisztelnek meg nagybecsű látogatásukkal, akiknek valamilyen kényes természetű és a nyilvánosságtól irtózo ügyük van és hallgatási díj címén tekintélyes summákat zsarolnak ki azzal, hogy

a lapnál majd elintéznék mindent.

A legtöbb esetben sikerrel jár ez a briganti tempó, mert az áldozat szégyeli megkérdezni a lapnál, hogy tényleg annak nevében jártak-e el nála. Így azután

ritkán történik meg, hogy valamelyik napilap tudomást szerez arról, hogy sajtó-gangster zsarolt az ő nevében.

Ezektől a veszedelmes gazemberektől is meg lehet szabadulni. Csak egy kis bátorság kell hozzá. És nem kell megijedni a „**főszerkesztő ur**” fenyegetéseitől. Tudja meg végre mindenki, hogy a tekintélyükre valamit adó lapok nem fenyegetőznek leleplezéssel, sőt ki sem küldenek senkit, hogy elhallgatási díjakat zsaroljanak. Ilyenre csak utszéli szegénylegények kaphatók, akik pizsokból és emberi eltévelyedésekből préselik ki a maguk ocsmány pénzét.

A közönség védekezzék a zsarolók ellen.

Védekezzék úgy, hogy rendőrkézre juttatja a brigantit, vagy pedig minden zsarolási kísérletet hozzon annak a lapnak tudomására, amelynek nevében a zsaroló el akar járni. Néhány leleplezés és megszűnik a sajtóban a gangster-világ.

Pardon, hogy közbeszólunk...

A timișoarai fővegyész öklével töltdta meg az igazságot. — Fatális pech üldöz egy aradi orvost

(A r a d.) A napokban az aradi törvényszék előcsarnokában feltűnést keltő botrány zajlott le. Egy tanuként beidéztett állami főtisztviselő (tehát nem is perbeli fél),

tettleg inzultált egy aradi ügyvédet. A napilapok részletesen foglalkoztak a nem mindennapi esettel és így a közönség minden fázisát ismeri a botránynak, amely most a bírói eljárás utját járja. Az is tudott dolog, hogy az aradi

ügyvédi kamara minden tekintetben szolidaritást vállalt az inzultált ügyvéddel,

ami helyén való már csak azért is, mert ha ilyenkor sincs meg a kari szolidaritás, el lehetünk rá készülve, hogy midennap pofonok fognak csattanni abban az épületben, ahol az igazságot osztják.

Minket az ügy érdemi része nem érdekel. Nem kutatjuk az indító okokat, amelyek következményeiben a súlyos inzultust kirobantották. Bennünket a dolognak csupán az a része érdekel, hogy

egy hivatását teljesítő ügyvédet támadtak meg és inzultáltak tettleg.

Az ügyvéd, aki ad valamit az ügyvédi etikára, megbizója ügyét, kliensei érdekeit

minden rendelkezésére álló törvényes eszközzel megvédi, mert ez a kötelessége.

Még akkor se vonható felelősségre, ha a törvény keretein tulmenően képviseli kliensét. Ez is a védelem szabadságához tartozik. Ha tehát a törvény vagy az ügyvédi etikára szigoruan őrködő ügyvédi kamara nem vonja felelősségre az ügyfele érdekeiért harcoló ügyvédet, akkor senki másnak nem áll jogában az ököljog alapján elégtételt szerezni akkor, amikor a pör nem is az ő bőrére, a jelen esetben a timișoarai fővegyész bőrére megy. Súlyosbító körülménynek tudható be, hogy állami főtisztviselő ragadtatta el magát ennyire. Mit szólna dr. Schuller fővegyész, ha valamelyik timișoarai piaci árus inzultálná őt, amiért megállapította róla, hogy téglaporról kevert piros paprikát árusít? Ugy-e, hogy ügyészért kiáltana és pedig joggal?!

* *

Megint egy aradi orvossal — sőt egyugyanazon orvossal harmadszor — foglalkozott a közvélemény elgon-

dolkozásra késztető tragikus eset kapcsán. Meghalt egy asszony a rendelőjében. Az orvosi vizsgálat és a boncolás is hivatalosan megállapította, hogy a szóbanforgó orvos nem hibás, hogy szabályszerűen járt el és az immár örökre elnémult páciens szervezete nem bírta el a vérbaj nagyszerűen bevált szérumát: a Salvarsant. Eddig rendben is van a dolog.

Az orvos bizonyára a legnagyobb óvatossággal és elővigyázattal járt el annál is inkább, mert már előfordult a praksisában injekció következtében beállott haláleset

és így tapasztalatból tudja, milyen kellemetlen a törvényes herce-hurca még abban az esetben is, ha rehabilitálással végződik. Az orvos bizonyára maga fájlalja legjobban, hogy ilyen tragédia játszódott le rendelőjében, ahová a betegek az életért mennek és nem a haláláért. Mindenki sajnálja úgy az áldozatot, mint magát az orvost, aki a legkeresettebb belgyógyászok egyike Aradon.

Csakhogy lenne egy kis megjegyezni valónk a tragikus esettel kapcsolatban, amely akármelyik orvosi rendelőben megtörténhetett volna. Ime: a szóbanforgó orvos keresett belgyógyász. Városzobája mindig tele van páciensekkel. Városiak és falusiak egyaránt felkeresik. Autójával a város minden részén felkeresi betegeit. Ám egy kis baj van ezzel a tulságosan kiterjedt praksissal.

A doktor ur olyan betegek gyógykezelését is elvállalja, akiket kizárólag szakorvos hosszadalmas és alapos kezelése gyógyíthat meg.

Az orvosi tudomány mai fejlettsége mellett nem lehet ugynevezett orvosi prakszist folytatni. A sebészorvos ne avatkozzék a bőrgyógyász dolgába, a szemorvos pedig ne akarjon mindenáron vakbelet operálni, mert a rossz szemet esetleg meggyógyítja, de a vakbelet aligha tudná sikeresen megoperálni. Az orvosi gyakorlat az, hogyha a belgyógyász olyan bajt konstatál, amelyet szakorvosnak kell kezelnie, akkor

szakorvoshoz utasítja a beteget

és csak azután kezdi meg a belső szerv gyógyítását, ha tegyük fel, a páciens legalább 75 százalék erejéig kigyógyult a vérbajból. Az előzetes szakorvosi kezelésre való utalást az orvosi kollegialitás is előírja és éppen

ez a sebezhető pont, ahol a szóbanforgó aradi orvos elesik.

Mert azon körül, hogy ez a mód a beteg érdekei ellen szól, egyáltalán nem kollégiális. Az erőltetett prakszis következtében történik, hogy nincs elég ideje a körültekintő munkára. De ezek után remélhetőleg revidálja eddigi ügybuzgalmát.

Exisztenciák

forognak az aradi játékbarlang rulettasztalán

(Arad.) A napokban az aradi napilapok nyílterében az egyik biztosító társaság figyelmeztette üzletfeleit, hogy aradi főügynökével megszakított minden összeköttetést.

Az indokolás nem volt benne a közleményben. A kinyílterezett biztosítási főügynök már nem is tartózkodik Aradon.

—Ennek a menesztésnek igen szomorú a háttere. A főügynök nagyon belemerült az életbe, jobban mondva az éjszakai életbe, amely Aradon a parki kioszkban levő játékbarlangban koncentrálódik. Idejárt délután 6 órától 8 óráig rulettezni és este 10 órától hajnalig egyéb hazárdjátékokat játszani. Hol nyert, hol vesztett, de végeredményben vesztett, mert

nincs az a játékos, aki az aradi játék-klubból nyereséggel távozott volna.

A főügynök egész éjszaka a kártyaasztal mellett ült és csak természetes, hogy nappal nem tudta ellátni a hivatalát. Erről tudomást szerzett a központ is, amely revizort küldött Aradra. Hogy a revizornak mi volt a megállapítása a hivatali ügykezelés körül, azt nem tudjuk. A következő napján azonban tudjuk Library Cluj

a lapokban megjelent nyilatkozat, amely tudtul adja a főügynök menesztését.

Ez az egyik legújabb áldozata a Gloria C. F. R. sportklub helyiségében működő kártyabarlangnak.

Van másik áldozata is. Ez se régi keletű ügy. Többször megfordult Aradon egy külföldi szőnyegkereskedő. Hatalmas termetű, elegáns megjelenésű férfi, aki igen értékes szőnyeget hozott külföldről Aradra és jóáron tul is adott rajtuk. Pesti ember az illető, aki azonban sok-sok évvel elkerült Berlinbe, majd innen a megváltozott viszonyok következtében Párisban ütötte fel székelyét. Innen jött Romániába. Aradon tartózkodott állandóan és innen intézte üzleti ügyeit. Ha Aradon tartózkodott, ott lehetett látni a Dáciában, ahol üzletszerző ügynökeivel és üzlettársaival tárgyalt.

Legutoljára a nyáron bonyolított le szőnyeg-üzleteket Aradon. Egyszerre eltűnt. A társa hirtelen elvitte magával. Baj történt ezzel a szolid üzletemberrel. Egyik üzletszerzője elvezette egy este a parkban levő játék-klubba ahol annyira belemelegedett a játékba, hogy

egy ültőhelyén egész pénzét, nyolcvanezer lejt elveszítette.

Ez a második újabb áldozata az aradi kártyabarlangnak.

Az első esetben egy szorgalmas tisztviselő egzisztenciája csuszott el, a második esetben egy szolid üzletember nehezen megkeresett jövedelme vagy talán az üzleti tőke egyrésze uszott el a zöldposztós asztalon. Emberáldozatot eddig még nem követelt a játékbarlang, de követelhet. Akkor majd megindul az eljárás. De ne csak akkor induljon meg. Ki kell füstölni ezt a barlangot most, mielőtt még emberélet esik áldozatául.

Főkantor premier

az orth. zsidótemplomban

(Arad.) Akik a nemrég lezajlott zsidó ünnepek alatt az ortodox zsidó templomban végezték ájtatosságukat, nemcsak vallási kötelezettségüknek tettek eleget, hanem ritka művészi élvezetben is volt részük. A frigyszekrény előtt érces tenorhangon, ősi héber vallásos dalok csendültek fel és fokozták a hívők áhitatát. Az aradi ort. zsidó hitközség új főkántora csillogtatta ének-művészetét az őszi ünnepek alkalmá-

— U Cluj / Central University Library Cluj

Deitel főkantor voltaképpen nem is új akvizíciója az ortodox hitközségnek. Már a husvétii ünnepek alatt is énekelt a templomból. Akkoriban került ide Miskolcra és az első próbaéneklés után főkántora lett a hitközségnek. Hamarosan híre terjedt Arad zsidósága körében, hogy milyen széphangu főkantoruk van az ortodoxoknak. Szombatonként nemcsak ortodoxokkal, hanem neológokkal is megtelt az imaház és mindenki gyönyörködött Deitel főkantor nagyskálájú tenorhangjában.

A főkantor, aki igen intelligens és képzett muzsikus is, elsőrendű szervezőtehetség, amit bebizonyított azzal, hogy gyermekkórust létesített, amelynek 14 gyermek a tagja és három felnőtt is résztvesz benne. Ez a kórus, amely az aradi zsidóság életében újdonságot jelent, Deitel főkantor tanítása és zenei irányítása mellett tanulta be az ünnepi vallásos énekeket és kiegészítette azt a művészi élvezetet, amelyet a főkantor szerzett.

Értesüléseink szerint Deitel főkantor a hitközség vezetőségének engedélyével egyházi célokra hangversenyeket is fog rendezni, amelyeken a maga teljes pompájában fogja bemutatni csengő hangját és fölényes zenei tudását.

**Hrdessen az
„ERDÉLY ÉLET“-ben!**

Egy óra Neuman Károly életéből

(Arad.) Akkár délután három óta tájban a Neuman Testvérek-cég irodája előtt elmennek és ott látják az „Ar. 11.” rendszámú autót, biztosak lehetnek arról, hogy báró Neuman Károly cégfőnök Aradon van és időt szakít magának, hogy önmaga tárgyaljon a felekkel és intézze el a hozzáfordulók ügyes-bajos dolgát. Tudni kell ugyanis, hogy ezeket a személyes tárgyalásokat báró Neuman Károly a városi irodában szokta elvégezni, mert nem szereti, hogy akár délelőtt, akár délután zavarják munkájában. Künn a gáji szesz-gyárban vagy a textil-gyárban.

Hogy kik ezek az ügyfelek, akik délutánonként a városi irodában várják báró Neuman Károlyt? Ilát olyanok, akik akarnak valamit a bárótól.

Például lapelőfizetést, hirdetési pauszát, jótékonycélu egyesület tagdíjat vagy pedig segélyt egy jótékony célt szolgáló mozgalomhoz. De azért akadnak komoly üzletfelek is, csakhogy az ilyenek ritkábbak. Az igazi üzletfelek inkább a Neuman-vállalatok igazgatóival intézik el dolgukat és csak nagyritkán keresik a személyes érintkezést a báróval. Érdekes, hogy akárhonnan vetődik Aradra adomány-kérő vagy előfizetést gyűjtő személy, az legelőször a Neuman-céget tiszteli meg látogatásával, mert biztos benne, hogy nem távozik üres kézzel és ez jó kabala a továbbiakra nézve.

Az elmúlt napokban történt, hogy Károly báró (így nevezik ugyanis mindenfelé) hosszabb bucurești tartózkodás után hazajött. Ezt hamarosan megtudták mindazok, akik a báró elé akartak jutni. Már másnap ott várakoztak a városi iroda tágas előszobájában és nem várakoztak hiába. A báró pontosan 3 óra 15 perckor belépett az irodába. Az első pillanatban meghökkent, amikor meglátta a várakozók népes csoportját. De ahogy végignézett az aklatáskásokon nyomban tisztában volt a helyzettel.

Elmosolyodott és tréfás hangon odaszólt a várakozókhöz:

— Befizetni óhajtanak az urak?!

És már be is lépett privát irodájába, ahová sorjában és egyenként bocsátottak be hozzá mindenkit. A kérők alaposan ki lehettek oktatva, mert rövidre fogták mondókájukat tudván, hogy a báró nem barátja a hosszadalmas beszédnek. Mondanunk sem kell, hogy senki sem távozott üres kézzel a városi irodából: a hirdetési ügynök megkapta a hirdetési pauszát esedékes részét, a lapelőfizetést gyűjtő az előfizetési díjat, az „Elesett Székely Leányzókat Felemelő Egyesület” a maga 100—200 lejes segélyt a cernăuți-i aviatikai szaklap körutazási illetékét és így tovább. Vérmes reményekkel persze nem szabad átlépni a városi iroda küszöbét, mert a báró elvégre nem dughat mindenkinek ezresek a zsebébe. Sok „ügyfelet” kell kielégíteni és ha mindenkinek annyit adna, mint amennyit vár, akkor hamarosan elfogyna a Neuman-vagyon.

SEGITSÉG!

Egy közveszélyes gyomorbeteg szó és savtultengéssel fenyegeti embertársait

(ARAD.) Egyik ismerősöm évek óta gyomorbeteg. Nem tudom, mi a neve a betegségének, azt azonban tudom, hogy gyógyíthatatlan lehet, mert ismerősöm folyton erről a betegségről beszél, mindig panasz-kodik és úgy változtatja a kurákat, mint más ember az ingét. Nyáron elviszi a gyomrát Karlsbadba, ahonnan kissé gyógyultan hozza az év többi évszakára és az alatt az idő alatt minden ismerősének és barátjának szakszerű előadásokat tart a gyomorról. Hogy pontos legyek: a legaprólékosabban ismerteti gyomrának eddigi betegségi stádiumait, prognózist állít fel a jövőre nézve és mindezt oly hosszadalmasan és beható aprólékosággal mondja el, hogy hallgatója maga is fizikai fájdalmat érez a türelmetlenségtől, elbucszuk és faképnél hagyja.

Ernek tudható be, hogy ismerősöm

még sohasem tudta befejezni a gyomráról szóló történetet és egyetlen embert sem talált, aki végig kitartott volna és a gyomorbetegségről elmondott tanácsokból hasznót is húzott volna. Ellenkezőleg. Vannak emberek, akik egyszerűen menekülnek előle. Ha észreveszik, bérkocsiba szállnak vagy felugranak az autobuszra. Én magam is ezek közé tartozom. És erre megvannak az okaim. Először is soha sincs ráérvő időm. Azután pontosan ismerem barátunk betegségének minden stádiumát és végül a magam egészsége sokkal fontosabb rám nézve. Megtörtént ugyanis, hogy ez a gyomorbeteg ismerősöm egy este a saját lakásomon csipett el. Fel kellett lehatároznom magam türelemmel, hogy ne legyek udvariatlan vendéglátó és így legalább századszor végig kellett hallgatnom gyomorbaja történetét.

Elainte más témára igyekeztem terelni a társalgást, hogy a gyomor-kérdést távolartsam, de ismerősöm

valóságos művész a maga szakmájában.

Jó szemüveg = 1/2 egészség!?

mert kiméli szemét és fokozza munkakedvét

Zeiss ponttal lerakát

Szemüvegek óriási választékban

„Opticum“ Kun István

Arad, Bul. Reg. Maria 18

ZEISS

Beszélni lehet vele a háborúról, színházról, sportról, politikáról, nőkről, a házasság válságáról ezekről a témákról mindig a gyomorra, illetve a saját gyomrára tér át, mert

véleménye szerint éppen ezek a dolgok ártalmasak a gyomorra és éppen ezek a dolgok rontották el a saját gyomrát. Türiem, hogy beszéljen és tiszta az erőlködéstől hallgattam végig.

Ennek a rettenetes embernek azonban nem volt elég oly borzalmas aprólékossággal a maga gyomráról beszélni, a gyomorsavtúltengésről, majd a teljes gyomorsavhiányról, stb.-ről előadást tartani. Amikor a saját gyomra történetének feléhez ért, hirtelen abbahagyta. Most az én becses gyomromról kezdett beszélni és kijelentette, hogy

én is súlyos gyomorbeteg szenvedek.

Talán nem is tudok róla, ami rámnézve annál rosszabb, mert az ilyesmi később bosszulja meg magát és én

mint gyógyíthatatlan beteg szörnyű betegségben fogok elpusztulni.

Oly meggyőzően adta ezt elő, hogy én — bár eddig makkegészséges voltam és a patkóseget is megemésztettem — tényleg nyugtalanító nyomást éreztem és egész éjjel le nem tudtam hunyni a szememet. Másnap reggel

a házi orvosom komoly gyomorbeteg tüneteit állapította meg,

tehát okvetlenül el kell mennem professzorokhoz. El is mentem, meg is gyógyultam és hazajöttem azzal az elhatározással, hogy a gyomorbeteg embert messzire elkerülöm. De már a vasuti pályaudvaron találkoztam vele. Ugy látszik, megtudta érkezésem idejét. Rögtön kérdésekkel ostromolt: hogy vagyok, milyen utasításokat kaptam, stb. De be sem várva, hogy válaszoljak, ő maga elmondott mindent és szerfelett örvendett, hogy annak idején meggyőzőtt betegségről, amelyet ő ismert fel először és amelynek gyógykezelésére ő adta az első utasításokat.

Azóta mindennap meglátogat, folyton a saját savtúltengéséről vagy savhiányáról beszél és igényt tart a hálámra. Istenem, mikor fogok megszabadulni ettől az embertől!

**Szerencsés és boldog, aki
sorsjegyét az**

**Aradi Általános
Takarékpénztárnál**

szerezte be. Bulevardul Regina Maria

Sóhivatali hírek

Legutóbbi számunkban az iskolaév kezdetével foglalkozva megírtuk, hogy mennyire megnehezítik a szülők helyzetét a kötelező egyenruha-viseléssel. Most, mintegy visszahnagjaként multkori cikkünknek, az alábbi hozzászólást küldte be egy olvasónk lapunk címére, amely egy újabb tébolyra, az irka-tébolyra hívja fel a figyelmet. Az érdekes és megszívlelendő hozzászólás így hangzik:

Egy nyolcosztályú középiskolában háromszázötven tanuló hallgatja az előadásokat. A háromszázötven tanuló között kettő sincs, akiknek ugyanolyan a ruhájuk. Az egyiké finom, a másiké olcsóbb minőségű. Az egyik térdigérő, a másik hosszú nadrágot visel. Ahány tanuló, annyiféle a külseje, hacsak nem benlakók valamely nevelőintézetben, ahol a formaruha kötelező. De a legélesebb szem sem tud két egyforma ruhát felfedezni a háromszázötven tanulón, amikor azok rajokban tódulnak ki az iskola kapuján. De az irkáknak, a füzeteknek és azok pólyáinak egyformáknak kell lenni. A számtani füzetek ugyanolyan szabásuak és beosztásuak, de már a mértani füzetek mások, persze mint mértani füzeteknek megint csak egyforma szabásuaknak és beosztásuaknak kell lenniök. Aztán jön a rajztömb, a latin szótár, valamennyi különbözőik egymástól szak szerint, de ugyanabban a szakban hajszálnyi pontossággal megint csak egyformák. Egy vidéki városban, ahol mindössze két iskola van, valaki nem sajnálta a fáradságot és megszámlálta, hogy hányféle füzet, irka és jegyzék van használatban. Háromszázhetven típust állapított meg, egy-egy iskolára tehát ötvenháromféle irka és füzet jut. Mire jó ez a pedantéria, amely már erősen surolja a smokkságot? Hát nem céltalan energiapazarlás úgy a tanár, mint a tanuló részéről, ha idejének és figyelmének jórészt ilyen pedantériára feccserli? A rendtartás becsületére méltó erény, de a füzetben, amelyet a tanuló maga varr össze öt vagy tíz iv papirosból, éppugy rendet lehet tartani, mint a vászonkötésű, vonalokat, kockákra beosztott és margóval ellátott füzetben. És ha hozzáteszük még, hogy minden irkatípusért más és más boltshoz kell futkosni, mert minden irkatípus más gyárban készül és minden gyárnak külön elárúsítója van egy-egy városban, akkor megközelítően fogalmat alkothatunk magunknak arról, hogy mennyi gyötrelmet okoz az az irka-téboly a tanulóknak. Méltóztasson elhinni, elég munkát ad az agynak az algebrai szabályokat hibátlanul elraktározni, a csillagok távolságát fényévekben kiszámítani és az eredményt az emlékezetben megtartani. Minek még azzal is megterhelni az agyunkat, hogy az ötvenháromféle irka közül melyik, hol kapható. A cipő és a ruha rendbentartása is elég időbe kerül és sokszor még a cipő és a ruha sincs meg. Mirevaló tehát a füzeteknek és irkáknak ez a tulajdonsága? A tanuló tanuljon minden más mellékes. Hogy a tudáshoz hogyan jut el, az sem lényeges. De bizonyos, hogy a tudást nem pótolja a sok szép és drága irka és a tudatlanságot nem teszi jóvá, hogy a „külalal” csinos. Minden téren leszállították az igényeket, jó volna hát, ha az iskola azt az egyet megtanulná az élettől, hogy a paprikáskrumpli akkor is izlik, ha a füzetek és irkák nem elegánsabbak, mint a szegény, tandíjmentes tanuló, aki kopottan megy az iskolába.

Amiről beszélnek, — amiről hallgatnak

A drága posta

Mindennek lemegy az ára. Minden olcsóbb lesz. Törvényszerű következménye ez ugy állami életben, mint a magángazdálkodásban annak az intézkedésnek, amely a fizetéseket és béreket leszállította. Minden vonalon, az élet minden megnyilvánulásában találkozunk a léépítés rendszerével. Az állam is léépít és ezt a példát követi mindenki. Még az államvasutak is leszállították a viteldijakat, amihez igazán nem vagyunk hozzászokva.

Csupán két intézmény nem hajlandó tudomásul venni az árleszállítás szükségszerűségét. Az egyik a Monopol, amely a világért sem szállítaná le a dohányneműek árát. A másik pedig a posta, amely makacsul kitart régi tarifája mellett.

Évekkel ezelőtt emelte fel a távirati díjat és a csomagtarifát. Akkor lehetett drágítani, mert a kereseti lehetőségek is mások voltak, ámbár indokolt akkor sem volt a tarifaemelés. Azóta még csak meg sem kísérelte a posta, hogy mérsékelje a tarifát, amely belföldi forgalomban a földkerekség legdrágább dijszabása. Külföldi relációban nem lehet felemelni a tarifát, mert nemzetközi egyezmény fixirozza a díjszabást. A belföldi levélforgalom azonban szabadterület és ezt a postakincstár ki is használta.

Ez a makacs ragaszkodás a drága tarifához alaposan megboszszulta magát, amennyiben a levélforgalom évről-évre csökkent, ami a postakincstárnak bizonyára nem volt intenciója. Ugyanez a helyzet a távirddal és a csomagforgalommal. Valahol hiba van, hogy ezt a visszaesést nem igyekeznek megállítani. A hiba pedig abban rejlik, hogy nem kommersziális szellemben intézik a posta ügyeit, hanem bürokratizmus fekszik rá erre az intézményre is. Ha csak egy csöpp kereskedői érzék lenne a posta vezetőségében, leszállítaná a postai tarifát a tényleges gazdasági viszonyoknak megfelelően és akkor ötszörte nagyobb forgalmat bonyolítana le a román királyi posta, mint most.

Koldusok

Most már mindennap végigjárják az utcákat és becsengetnek a magánlakásokba. Most már mindennap látni lehet a korzón csonkakezü vagy féllábu szerencsétleneket, idegsokkos emberroncsokat, amint megállítják a gyanútlanul sétáló embereket és szívhezszólóan könyörögnek alamizsnáért. Most már mindennap ott alkalmatlankodnak a kávéházban a pálinkától büzlő rongyos csavargók, hogy az embernek elmegy az étvágya az uzsonnától. A kereskedők panaszkodnak, hogy olyankor is bemerészkednek boltjukba, amikor véletlenül vevők válogatnak a portékában. A magánosok panaszkodnak, hogy olyankor csengetnek be hozzájuk, amikor éppen pihennek. Mindenki panaszkodik az utóbbi időben nagyon is megnövekedett számú koldusok és kéregető csavargók miatt és a hatóságtól kérnek védelmet a sokszor már követelően tolakodó kéregetők ellen.

Hát igen: a hatóságnak tenni kell valamit. Régebben szöbakerült a koldusok dolga a városi tanácsban, el is hangzottak megszívlelendő tanácsok, ki is mondtak valami elvi határozatot, amit azonban elfelejtettek átvinni a gyakorlatba és amivel a kéregetők édeskeveset tö-

rödnek. A koldusinvázió tovább tart és a panaszok megismétlődnek.

Ne értsenek félre minket. Mi nem a szerencsétlen koldusok ellen foglalunk állást. Mi csak azért tesszük szóvá a szegényügyet, hogy a város illetékes osztálya szervezze meg a segélyzést. Ebben igen hathatós támogatásban fog részesülni a város közönsége részéről annál is inkább, mert senki sem sajnálja a koldusoktól a lejeket. Bizonyára mindenki sokkal többet is áldozna erre a célra, ha biztosítanák arról, hogy nem fogják zaklatni a mindennapos foglalkozásában vagy pihenésében. A város a közönség támogatásával megfelelő alapot létesíthetne, amelyből el tudná látni az igazán rászorultakat, de nem ám a pálinkásbutikok söpredékét, amelytől meg kell tisztítani végre a várost.

Rendőrzenekar

Akik vasárnap délelőtt a korzón sétálnak, kellemes meglepetésben részesülnek. A vármegeyháza előtt hatalmas emberkőr közepén rendőri egyenruhás zenészek hangversenyt rendeznek. Olyan precizen játszanak ezek a muzsikusok klasszikust és modernet egyaránt, hogy okvetlen meg kell állni egy percre az embergyűrűnél, hogy szemügyre lehessen venni a zenészeket. Nini: hiszen a legtöbbje nagyon is ismerős. A civilruhás karmester nem más, mint Malek volt moziszínész. Lendülettel dirigál a barnakabátos seregnek, amelyben ott láthatók: Illi József, Nachmann, Haschkovetz, Wuchner és a többi volt színházi zenész, akik valamikor nagy szerepet játszottak Arad zenei életében, mert nemcsak a színház zenekarában játszottak minden este, hanem a filharmonikusok hangversenyein is résztvettek.

Hosszu idő telt el azóta, hogy ezek a kiváló muzsikusok kikoptak a színházból. A legtöbbje családostól és bizony kenyér nélkül lézengett a legnagyobb része. Nemrég azután Jancu Traján rendőrigazgató előterjesztésére Filotti Zamfir rendőrkesztor hozzájárult ahhoz, hogy a Prevederea segélyegylet kebelében, mint zenei osztály megalakuljon az állástalan aradi zenészekből a rendőrzenekar. Jancu Traian rendőrigazgató a legnagyobb lelkesedéssel és ambícióval kezdett hozzá a szervezés munkájához és hamarosan létre is hozta a rendőrzenekart, amely az első a maga nemében egész Romániában. Sok nehézséget kellett leküzdenie a művészetért rajongó rendőrigazgatónak, mert sem pénz, sem hangszerek, sem kották nem álltak rendelkezésre. Ma már hangszerekkel és anyaggal is rendelkezik a zenekar, amely oly precíz összjátékot produkál, hogy az idei szezonban minden valószínűség szerint nagy feladatokat kell majd megoldania.

Egyelőre a saját erejére és a közönség támogatására van ráutalva a rendőrzenekar, amely úgy gondolja létét biztosítottnak, ha a télen hangversenyeket rendez, bálókban és kávéházakban játszik, alkalmi multságokon vesz részt külön jazz-bandjával. A további terv az, hogy a rendőrkesztor és a rendőrigazgató, akik szívkön viselik a zenekar sorsát, igyekeznek rendőrségi létszámba felvétetni a zenekar tagjait, akik ilyenformán fixfizetést kapnának, míg a zenei teljesítményekből befolyó jövedelem egy részéből részesednének, a másik részt pedig hangszerek és zenekari anyag beszerzésére fordítanák.

Mindenesetre emberi gesztus volt Jancu rendőrigazgató akciója, amellyel jobbsorsra érdemes embereket juttatott kenyérhez és egyúttal Arad zenei életének fellendítéséhez is hozzájárult.

Mindentől mindenkinek

Egy öreg könyvmoly emlékei a történelem, irodalom, művészet és a humor örökéletű birodalmáról. Az „Erdélyi Élet” eredeti rovata

Mese vagy valóság

a tengervizből előállítható petroleum ?

(Páris.) Nemcsak a petroleumtermelő államok, de az egész világ felfigyelt Saheurs Albert egyszerű roueni autómechanikusra, aki a legnagyobb egyszerűséggel és a legnagyobb önbizalommal a következő kijelentést tette:

— Egy liter tengervizből egy liter benzint állítok elő, tíz liter tengervizből tíz liter benzint és a földkerekség tengereit átváltoztatom benzin-óceánokká.

Ezt mondván, rámutatott primitív készülékére, amely néhány kisebb kazánból, csövekből és villamos vezetékből állt. Irónikusan beszél, az olyan ember nyílt és félelmet nem ismerő tekintetével szemében, aki szembe merészel szállni minden kételkedéssel és gyanúsítással. Lassan beszél és rövid mondatokban, mint a tanár, aki hitetlen tanulóknak magyaráz. Néhány héttel ezelőtt egész csomó szakember hallgatta a nagy tudású autómechanikus fejtegetéseit. Volt köztük sok kételkedő fizikus és vegyész, a francia hadügyminiszter képviselője, külföldi katonai attasék, a nemzetközi petroleumtröszt kiküldöttei és a nehéz ipar képviselői. Ellenségesen kritikus előítélettel jöttek, azzal az eltökélt szándékkal, hogy mindvégig hitetlenek maradnak. Kételkedve távoztak, de azért mégis fel voltak izgatva.

A PETROLEUM GANGSTER-REGÉNYE

— A földkerekség tengereit átváltoztatom benzin-óceánokká.

Vakmerő kijelentés. Mi lenne, ha ennek az embernek igaza lenne? Még csak elképzelni is nehéz, mennyire megváltoznék a világ politikája és közgazdasága, ha sikerülne szintetikus módon előállítani azt a hajtóerőt, amelynek a modern élet engedelmeskedik.

A petroleum története valóságos regény. Upton Sinclair, a világ hírébéli amerikai író meg is írta. Kezdődött akkor, amikor a mostani

Szörmék, szörmebundák
NEULÄNDER
szücsnél Arad, palatul Fischer Eliz.

Rockefeller apja, mint egy vándor-bűvészcsoport vezetője, a reumatizmus ellen csálhatatlan szerként a petroleumot ajánlotta. Most már világhatalmakat jelentő két tröszt tartja kezében a világ petroleum-termelését: Deterding Henry „Royal Dutch” trösztje és a „Standard Oil Comp”, amelynek vezére a kilencven éves Rockefeller. Rengeteg küzdelmet, valóságos háborukat viselt a két tröszt a világhatalom megszerzéséért. Rengeteg emberáldozatot követelt ez a háboru. Csak néhány emlékezetesebb esetet sorolunk fel: Lawrence ezredes perzsiai ténykedései, Einborn szovjet-ügynök robbantásai, a mexikói petroleum mezők megmagyarázhatatlan tüzesetei, Harding amerikai elnök mérgezésére (ő volt az egyetlen amerikai államférfi, aki szembe akart helyezkedni a petroleum-tröszt garázdálkodásával). Vissza kell emlékezni arra a feltűnő esetre, amely annak idején Diesel német mérnöknek, a Diesel-motor feltalálójának eltűnésével kapcsolatban bejárta az egész világot. A Diesel-motor fenyegette a petroleummagnások világhuralmát. Diesel át akart kelni hajón Angliába. A hajó nélküle futott be a doweri kikötőbe. Diesel a La Manche-csatornában lelte halálát. Aztán se szeri, se száma a sok háborunak, amelyek a két petroleum-tröszt vetélkedése következtében tört ki. Legutóbb Délamerikában a Gran Chaco birtokáért folyik a háboru Bolivia és Paraguay között (a háttérben sir Henry Deterding és a Standard Oil huzódik meg). A japánok mandzsuriai hadjárata is petroleum miatt folyik. Japán most petroleum-forrásokat bir mandzsu-földön. Sok lappangó petroleum-konfliktus kirobbanása lángba boríthatja az egész világot. Csak 1920-ban, mindössze másfél évvel a világháboru után hajszálon függött a világ békéje Anglia és Amerika petroleum-ellentéte miatt. Petroleum istenség tiszteletére majdnem megint világóhridra vitték a világ népeit. De vannak más istenségek is, amelyek mohón kapnak emberáldozatok után, ezek: a vas, a szén, a gyapott.

A francia autóméchanikus találmánya talán véget vet a bűnügyi regénynek, amelyben siberek, ügynökök, vámpirok, kémek, bérgyilkosok, elrabolt titkok, hatalmas tüzek és megvesztegetett hadvezérek szerepelnek. De az is lehet, hogy a felfedezés nem egyéb közönséges blöffnél.

HÁROM CENTIMES ÉS KÉT MILLIARD

Amikor Saheurs autótechnikus a technikai, katonai és tudományos előkelőségek előtt kifejtette, hogy a tengereket petroleum-óceánokká akarja átváltoztatni, elfelejtették megtudakolni, hogy hát voltaképpen mennyibe is kerül ennek a csodának megvalósítása? Ő maga világosította fel az illusztris társaságot, mondván:

— Ennek az anyagnak literje három centimesbe kerül. Én azonban a gyártási titokért kétmilliárd frankot kérek.

Valószínű, hogy az érdekelt iparágak képviselőinek a hatalmas összeg hallatára a szemük sem rebbent. Mi az kétmilliárd, ha ezért az összegért az egész világ fölött uralkodni lehet!

Öszintén szólva, nem hangzik valami jól, ha egy feltaláló azt állítja, hogy a tengervizből olyan anyagot állít elő, amilyent a tengerviz nem is tartalmaz.

— Az én felfedezésem általánosan ismert tényen alapszik — mondotta Saheurs e sorok írójának. — Minden petroleum-telep közvetlen közelében sósvíz-rétegek találhatóak. Gyakran megesik, hogy a petroleum a sósvízzel keverten tör elő a felszínre. Kerestem tehát a petro-

leum és klórnátriumot (sót) tartalmazó víz közötti összefüggést. Hosszas kísérletezés után a laboratóriumban sikerült megismételnem azt a prozesszust, amely a petroleum-képződéskor a természetben lejátszódik. Az eljárás a legegyszerűbb. Csupán azt az egy elemet tartom titokban, vagyis annak az anyagnak összetételét titkolom el, amely az átváltozásához szükséges.

Ez éppen úgy hangzik, mintha azt mondaná valaki, hogy felfedezte Kolumbus tojását.

GYAR SZÖGESDRÓT-KERITÉS MÖGÖTT

Saheurs autótechnikus kisüzemű petroleumgyárat létesített Rouenban. Oly egyszerű ez a gyár: az egyik oldalon befolyik a víz, a másik oldalon kifolyik a kész petroleum. Az embernek a cipőreklám jut az eszébe. A borjak beugranak egy gépbe, amelyet mint ragyogó box-félcipők hagynak el. Saheurs el is nevezte az általa készített benzint. A neve: „Sahol”. Egyáltalán nem támadja meg a fémeket és sokkal hamarabb illan, mint a valódi benzin.

— Megnézhet mindent. Megvizsgálhat és analizálhat mindent — jelentette ki a feltaláló. — Az ön kedvéért az apparátusokat két méterrel a padló fölött szabadon állítottam föl, hogy kedve szerint ellenőrizhesse a csőhálózatot.

A legjobb akarat mellett sem tudtam rájönni ennek a varázslónak trükkjére. Az egyik oldalon a patak tiszta és friss vize folyik be, a másik oldalon benzinnel tölthetem meg az öngyújtómat. Semmi titkot nem lehet észrevenni. Semmi gyanus manipuláció, ahogyan az ember gyanakvásában feltételezi.

Tehát állítólag gyakorlatilag be van bizonyítva, hogy sósvizből vagy tengervizből benzint lehet előcsinítani. Eddig két hatalmi csoport érdeklődött a szabadalom megszerzése iránt. Az egyik hatalmi csoport: az összes országok kormányai, amelyeknek országvédelmi célokból nagy az érdekük ilyen találmány birtoklása. A másik hatalmi csoport a két nagy petroleum-tröszt. Tulajdonukba akarják venni ezt a szabadalmat, amely mindkettőjüket tönkre teheti.

Saheurs azonban egyelőre őrzi a titkot. A titokzatos anyag előállítás formája sehol sincs meg, csak a feltaláló agyában. Az óvatos ember kis gyárat tűksdrótból készült sövényvel vette körül. És hogy még hathatósabbá tegye a gyár védelmét, a drótsövény mögött néhány önműködő fegyvert helyezett el, amelyek nyomban működni kezdenek, mihelyt illetéktelen személy közeledik a kapuhoz. E rendszabályok dacára is volt néhány kalandja. Egy alkalommal szabottaló munkások tönkretették a gyárat. Más alkalommal sikertelen betörés nyomaira bukkant. Nemrég öt alakon ütött rajta, amint éppen szét akarták szedni a szűrőkészüléket. Amikor meglepte őket, revolvert rántottak, de mégis jobbnak látták elszaladni.

— Jól tudom, hogy éjjel-nappal gyilkosok leselkednek rám — modotta Saheurs.

A napokban ennek a tudatnak levonja a konzekvenciáit és valami eldugott faluba menekül. Csak legmegbízhatóbb munkatársa fogja tudni a címét. Ott akarja bevárni a továbbiakat, vagyis a kétmilliárd frankot. Ennyi pénzbe kerül, hogy az emberiség megtudja, vajjon valószínűség, hogy a három centimesbe kerülő liter petroleum előállítható-e tengervizből vagy pedig szépen kitalált mese?

MŰVÉSZI ESEMÉNYEK

A HANGOSFILM VILÁGÁBAN

A c s a t a

Claude Farrere híres regényének megjelenése óta közel harminc év múlt el. Egy emberöltő. Akkoriban a cári zsarnokságot jelentő Oroszország legyőzője: a kis Nippon került az emberiség érdeklődésének középpontjába. A kis szigetország sárga emberkéiről addig keveset hallott a művelt Európa, egyszerre hirtelen úgy jelentek meg, mint bátor hősök, akik törhetelen szívósággal, halálmegvetéssel leterítették a hatalmas orosz medvét. Érdekességnek számított, hogy a leleményes, furfangos és titokzatos kis japánok mennyi félszességgel majmolják az európai kulturát és milyen dicséretes előremenetelt tanusítanak benne. Claude Farrere regénye ezt a kis Nippont mutatta be romantikus színekkel, hatásos cselekmény keretében az orosz-japán háboru utózen-dülésében.

Azóta nagyot fordult a világ. A kis Nipponból a nagy Japán lett, a világ egyik legnagyobb nagyhatalma. Elfoszlottak mellőle a színes, gesztós mesék, Liloesznye virágos romantika és bemutatta igazi arcát. Megmutatta, hogy kitűnően elsajátította a civilizált népektől mindazt, ami embertelenség, kegyetlenség és elnyomás. Imperialista vágyainak nincsen határa, félszességéből félelmetesség lett. A sárga csecsebecséből: sárga veszedelem. És maholnap ott áll, hogy a világ két legnagyobb és legerősebb államával viv csatát: Amerikával és Oroszországgal. És meglehet, hogy legyőzi mind a kettőt! Ebből a távlatból visszanezni a kis Nipponra valóban óriási perspektíva, amiért érdemes volt Claude Farrere regényét még egyszer filmre vinni.

Nehéz tanulságokat rejt magával ez a hangosfilm a nagy sikert aratott néma film után is. Egymásután per-gő jelenetei nézése közben a közönség előtt lejátszódik egy másik cselekmény is: egy nép utja a középkortól az ujkorig. Ez az út Európának háromszáz évig tartott, Japánnak azonban csak harminc évig. Mi lesz, ha ilyen tempóban halad tovább?...

Őszi angol és francia divatlapok
érkeztek a „REVÜ” SZALONBA

CSONT

elsőrendű uriszabósa, ARAD, Str. Eminescu 15.

A „Csatát” francia filmgyár vette fel és francia izlés-sel rendezték. Ezzel elkerülték minden disszonanciát, ami a regény és a film között keletkezhetett volna. Claude Farrere romantikus cselekménye kitűnően érvényesül és nagyszerű alkalmat adott a rendezésnek, hogy a hangulatkeltés terén mindvégig finom és magas színvonalu eszközeivel élményszerűen értékes teljesítményt nyújtson. Mindenesetre távol áll a diszharmóniától, ami európai regények amerikai feldolgozásában mindig szembetűnik. Érdekes azonban, hogy a francia regényíró mégis magyar rendező kezére bíztak Párisban. Farkas Miklós rendezte a filmet és ezzel százszorosan felülmult minden várakozást, amit teljesítményéhez fűztek. Farkas Miklós franciább minden franciánál és japánabb minden japán-nál. Ezenkívül a legnagyobb filmművészek egyike a rendezés terén.

A szereplők közül elsősorban kell megemlitenünk Charles Boyert, akinek alakítása élmény lenne akkor is, ha nem ilyen méltó keretben kerülne a közönség elé. Hus-vér színész és hus-vér embert ábrázol. Alakítása elhagyja a vászon két dimenzióját és plasztikusan válik ki, hogy feledhetetlen élményként vesse bele magát a közönség agyába. Annabella nemes és tiszta tehetsége most megint teljes fényében ragyoghat mellette. Csupa érzés, csupa hangulat ez a nő és mindent ki tud adni magából nehézség nélkül. A művésztrío harmadik tagja Inkisinoff, aki férfiasságával, erős akaratával különleges bélyeget nyom az akcióra, amely ebben a telméselőadásban még inkább valósággá válik, mint a nagy író leírásában. A film megtekintése után a regényt még egyszer el kell olvasni és akkor tudásunkat és érzésvilágunkat rengeteg kincssel gyarapítottuk.

**Szerencseszámot kap,
ha sorsjegyét az**

**Aradmegyei Takar-
ékpénztárnál**

vásárolja!

M U Z S A Y N Á L

színházzal szemben. **Őszi öltönyök és kabátok.**
Trench-coat. Nem gyári áru! Minden darab saját készítmény.
Mielőtt bárhol vásárol, keressen fel. Merkur bevás.-könyvre 6 haví hitel

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egyes szám ára 20 lei
Magyarországon 60 fil.
Jugoszláviában 5 dinár
Csehszlovákiában 4 c. k.
Amerikában 1 évre 6 d.

Előfizetési árak egy évre: vállalatoknak, nagykereskedőknek és külföldre 1000 lei, magánosoknak 600 lei, nyugdíjasoknak, köz-

tisztviselőknek 300 lei.
Orvosi hírek: hasábonként 50 lei. Gyászjelentések: egész oldal 4000 lei, féloldal 2000 lei.

Megjelenik minden hó 1-én, 11-én és 21-én. Hirdetések közvetlenül a kiadóhivatalhoz küldendők be, vagy bármelyik hirdető irodája újra is feladhatók. A hirdetések díja szövegoldalán 8 lej, hirdetés oldalon 6 lej, — négyzetcm.-ként. Nyílttér rovatban 50 lei, szövegközi részben 32 lei a sordíj. Ünnepi számokban a hirdetések és egyéb közlemények ára 50 százalékkal magasabb. Amely közlemények végén szorzójel (x) van, fizetett közlemények vagy kiadóhivatali hírek.

Szerkesztőség: ARAD, Str. V. Goldiş 1. (Palatul B. Româneasca) Tel. 520.

Szerkesztőségi órák: d. e. 8—10-ig, d. u. 4—6-ig.

Kiadóhivatal és nyomda: Bulevardul Regele Ferdinand 5.

Csak az árak olcsók, minőségeink változatlanul jók!

Csak az árak olcsók, minőségeink változatlanul jók!

GOLDSTEIN LAJOS

divatáruháza Arad, str, Bratianu 2.

Mélyen leszállított árakon nagy választékot nyújtunk kosztüm és kabátujdonságokban, bársonyok, selymek és mosóanyagokban. — A hölgy- és férfiközönség kedvelt bevásárlási helye. 0000000

Szörme szükségletét **S. Zágony I. szücsnél** szerezheti be a legolcsóbban Javitást és szörme festést vállal. ARAD, Str. Eminescu 15.

Fodorné és Weinfeldné

speciális kozmetika. Strada Alexandri No. 3.

!! **Összes szépséghibák szakszerű kezelése.** - Tanítványok kiképzése. !!

Bevásárlás előtt tekintse meg **Szántó és Komlós** ruhanagyáruház szenzációs kirakatait. — Mélyen leszállított árak. Mérték utáni rendelések gyorsan, pontosan és megbízhatóan eszközöltetnek. Szenzációs nagy raktár iskolaöltönyökben. ARAD, Színházépület.

Praktikus találmányok gyors értékesítése. Kereskedelmi és ipari társulások, kül- és belföldi képviseletek közvetítése.

BUCUREȘTI,

ARAD, TIMIȘOARA, CLUJ, ORADEA, BRAȘOV, SATUMARE, CERNĂUȚI, IAȘI, CONSTANȚA, CRAIOVA

Reklám-propaganda és reklám-vállalat

Unternehmung für Reklame und Reklámpropaganda

Teljes felelősséggel vállaljuk — legolesobbban és leggyorsabban, — bel- és külföldi vállalatok gyártmányainak kül- és belföldi propagálását a létező összes reklámlehetőségek felhasználásával. Reklám-tárgyakat, hirdetményeket és hirdetéseket a legtrövidebb időn belül elhelyeztünk bármely országban vagy városban: mozikban, strandokon, villamosokon, autobuszokon, pályaudvarokon, postahivatalokban, lapokban, uccai hirdetőoszlopokon, fürdőhelyeken, vasutakon és hajókon, szállodákban és kávéházakban, sporttelepeken és országúton. Propagálunk rádió, körlevelek és röpecéuiák útján, vállaljuk áruminták szétosztását. Reklám ügyekben díjtalanul adunk szaktanácsot, készítettünk tervet és költségvetést. Egészen röviden: ajánlatunk révén megkérítünk rengenlegesen elpazarolt időt, céltalanul kidobott pénzt és hiábavaló fejlődést, mert eredményteljes reklámpropagandát csak tapasztalatokban gazdag, elhivatott szakemberek fejthetnek ki.

Kérjen ajánlatot az erdélyi központtól: Arad, Palatul Banca Românească. — Telefon 52